

**Nr 2.**

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1953/54 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner m. m.*

(3:e avd.)

**Justitiedepartementet m. m.**

1:o) **Avlöningar till statsråden utan departement m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 2 januari 1953) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad stat för avlöningar till statsråden utan departement m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54, dels ock till Avlöningar till statsråden utan departement m. m. för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 312 600 kronor.

Ifrågavarande anslag är å gällande riksstat uppfört med 293 600 kronor. Statsråden utan departement skall numera uppbära de kontanta avlöningsförmåner, som tillkommer befattningshavare med lön enligt löneklass 22 å löneplan 2. Härav föranledes en höjning av anslaget med 19 000 kronor, att tillföras posten till rörligt tillägg. Hinder anses icke böra möta att med anlitanande av det för statsministerns handsekreterare beräknade arvodet — 15 000 kronor — jämte eljest under arvodesposten tillgängliga medel ställa för statsministerns behov erforderlig sekreterarhjälp till förfogande. Anslaget anses alltså böra bestämmas till 312 600 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft två lika lydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av fru *Lindström m. fl.* (I: 260) samt den andra inom andra kammaren av herr *Henriksson m. fl.* (II: 308), i vilka hemställts, att riksdagen måtte bevilja ett reservationsanslag av 40 000 kronor för anskaffning av tvenne tjänstebilar att ställas till regeringens förfogande.

Beträffande motiveringen för motionärernas förslag får utskottet hänvisa till motionen II: 308.

*Utskottet.* Mot Kungl. Maj:ts förslag har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet är icke berett att taga ställning till yrkandet i motionerna I: 260 och II: 308 utan tillgång till närmare utredning. Vid en sådan utredning torde böra klarläggas, i vilken omfattning behov förefinnes för statsråden att ha tjänstebilar till sitt förfogande, samt huruvida och i vad mån ett sådant behov möjligen kan tillgodoses på annat sätt än motionärerna tänkt sig, exempelvis genom att statliga institutioner ställer av dem disponerade tjänstebilar till statsrådets förfogande eller genom att särskilda reseanslag anvisas för statsråden, avsedda att täcka deras utgifter för bilresor. Jämväl kostnads- och anslagsspörsmålen torde vid utredningen böra närmare klarläggas. Då det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att föranstalta om en dylik utredning, är utskottet icke nu berett förorda att riksdagen tager något initiativ i motionernas syfte.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) fastställa följande stat för avlöningar till statsråden utan departement m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

*Stat.*

1. Avlöningar till statsråden utan departement, <i>förslagsvis</i> .....	157 500
2. Lönefyllnad åt statsministern.....	6 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....	99 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	50 000

Summa kronor 312 600;

b) till *Avlöningar till statsråden utan departement m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 312 600 kronor;

II. att motionerna I: 260 och II: 308 icke må av riksdagen bifallas.

2:o) **Justitiedepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 2 och 3) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i justitiedepartementets personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54, dels ock till Justitiedepartementet: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 910 600 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 775 000 kronor.

Under år 1952 har antalet ansökningar om svenskt medborgarskap visat en fortgående stegring. Antalet inkommande dylika ärenden uppgick sålunda till omkring 5 300, och vid det senaste årsskiftet förelåg en arbetsbalans på cirka 1 350 ärenden. Denna arbetsökning har medfört, att de medel, som vid 1951 års riksdag anvisades för extra föredragande, måst tagas i anspråk för sitt ändamål, varjämte behovet av skrivpersonal ökat. För att tillgodose sistnämnda behov anses anslaget för nästa budgetår böra höjas med åtminstone 10 000 kronor. Den under fjolåret genomförda löneregleringen för amanuens- och expeditionsvaktpersonal samt den allmänna lönehöjningen föranleder, att anslaget uppräknas med ytterligare 120 800 kronor. För löneklassuppflyttningar beräknas 4 800 kronor.

Med hänsyn till vad chefen för civildepartementet vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört rörande löneställningen för vissa tjänstemän inom statsdepartementen m. m. föreslås i personalförteckningen för justitiedepartementet uppförd en tjänst såsom förste kanslisekreterare i lönegrad Ce 29. I stället anses en tjänst såsom extra föredragande i Cg 29 böra indragas. Vidare anses i personalförteckningen upptagna tjänster såsom andre kanslisekreterare i lönegrad Ca 25 böra utbytas mot tjänster såsom kanslisekreterare i samma lönegrad. I samband därmed föreslås dock såsom en följd av de år 1949 beslutade personalindragningarna i departementet en numera vakant sådan tjänst skola avföras ur förteckningen, varigenom antalet minskas från 4 till 3. Åtgärden föranleder icke någon nedsättning av anslaget, som redan är bestämt med hänsyn härtill. Slutligen föreslås antalet kontorsbiträden i Ca 8 ökat från 3 till 6. Med tillämpning av gällande grunder för reglerad befordringsgång anses nämligen tre icke-ordinarie biträden böra erhålla konstitutorial å ordinarie kontorsbiträdestjänst. Då två av vederbörande befattningshavare innehar högre extra ordinarie tjänst, föranledes härav icke annan ändring beträffande anslagsberäkningen än att lönen för ett kontorsbiträde överföres från icke-ordinarieposten till ordinarieposten.

*Utskottet* har i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag rörande löneställningen för vissa tjänstemän vid statsdepartementen m. m. Utskottet har icke heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 2 januari 1953 angivna ändringar i justitiedepartementets personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

- |   |         |
|---|---------|
| 1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i> . . . . .     | 31 500  |
| 2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> . . . . . | 376 600 |

3. Avlöningar till icke-ordinarie personal . . . . .	208 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .	293 800

Summa kronor 910 600;

c) till *Justitiedepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 910 600 kronor.

3:o) **Justitiedepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 4), vilket innebär en anslagsökning med 15 600 kronor, varav 5 600 kronor såsom ett engångsbelopp, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 163 600 kronor.

4:o) **Justitiedepartementet: Svensk författningssamling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 4), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 20 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Svensk författningssamling* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 240 000 kronor.

5:o) **Lagberedningen.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5, s. 4 och 5), vilket innebär en anslagsökning med 9 000 kronor, föranledd av den under fjolåret genomförda allmänna lönehöjningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Lagberedningen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 117 000 kronor.

6:o) **Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, s. 5), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 1 500 kronor, föranledd av en av departementschefen förordad höjning av arvoden till chefens för justitiedepartementet tryckfrihetsombud, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 20 500 kronor.

## Justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet.

7:o) **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 7, s. 6), vilket innebär en anslagsökning med 20 300 kronor med anledning av beslut vid 1952 års riksdag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. samt den under fjolåret genomförda allmänna lönehöjningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	99 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	24 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	46 200

Summa kronor 169 400;

b) till *Justitiekanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 169 400 kronor.

8:o) **Justitiekanslersämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 8, s. 6 och 7), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 800 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 400 kronor.

9:o) **Riksåklagarämbetet: Avlöningar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 7), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 31 300 kronor, därav 30 400 kronor avseende posten till rörligt tillägg, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för riksåklagarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	112 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....	44 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	71 400

Summa kronor 227 600;

b) till *Riksåklagarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 227 600 kronor.

10:o) **Riksåklagarämbetet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 8), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

## Domstolarna.

11:o) **Högsta domstolen m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 9—11) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 2 411 200 kronor.

Anslaget, som avser avlöningar till såväl högsta domstolens ledamöter som befattningshavare vid nedre justitierevisionen, är i gällande riksstat uppfört med 2 124 000 kronor.

Departementschefen framhåller, att det med hänsyn till den nuvarande arbetsbördan i nedre justitierevisionen visat sig möjligt att tillfälligt nedbringa antalet extra revisionssekreterare i vidare mån än som av revisionen föreslagits. Sålunda har av de fem extra revisionssekreterare, för vilka medel finns beräknade, tills vidare indragits tre. Som en följd av den ökning av antalet mål, som för närvarande gör sig gällande vid underrätterna, anses emellertid en ökad arbetsbelastning åter kunna uppstå i nedre revisionen. Vid anslagsberäkningen bör man därför utgå från en minskning med endast en revisionssekreterare. Departementschefen ämnar emellertid i fortsättningen liksom hittills noga följa personalbehovet och, därest så befinnes möjligt, vidtaga ytterligare begränsningar beträffande såväl den rättsbildade som den icke rättsbildade personalen.

Enligt beslut av 1952 års riksdag har 9 av de 27 ordinarie revisionssekreterarbefattningarna från och med den 1 januari 1953 uppflyttats från Ca 33 till Ca 37. Den högre löneställningen tillkommer föredragande i vattenmål (2), i skiftesmål (4), i patentmål (2) och i sjörättsmål (1). I anslutning härtill föreslås även löneställningen för nedre revisionens ordförande omprövad. Den nuvarande ordföranden innehar en på övergångsstat upptagen revisionssekreterartjänst i Ca 37 och åtnjuter befattningsarvode med 2 508 kronor för år. Det föreslås, att denna befattning överföres å ordinarie stat med bibehållen lönegradsplacering och hittillsvarande befattningsarvode. Anslaget uppräknas endast på grund av automatiska utgiftsökningar. För löneregleringen för de specialföredragande revisionssekreterarna, för förste expeditionsvakter samt för arkivarien, amanuenser och expeditionsvakter ävensom för den allmänna lönehöjningen beräknas sålunda sammanlagt 314 700 kronor. Å andra sidan anses anslaget böra nedsättas med kostnaden för en extra revisionssekreterare, 27 500 kronor.

I personalförteckningen anses — efter de ändringar, som beträffande revisionssekreterare och förste expeditionsvakter med riksdagens bemyndigande redan vidtagits med verkan från och med den 1 januari 1953 — antalet revisionssekreterare i Ca 37 på ordinarie stat böra ökas från 9

till 10 och antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 11 till 12. Samtidigt föreslås antalet revisionssekreterare i Ca 33 minskat från 18 till 17 och en av de på övergångsstat uppförda revisionssekreterarna i Ca 37 avförd från förteckningen.

*Utskottet.* Allmänt sett finner utskottet önskvärt, att det pågående löne-regleringsarbetet redovisas på sådant sätt, att riksdagen beredes möjlighet att pröva löneställningen för alla tjänster av samma slag vid visst verk i ett sammanhang. I enlighet härmed finner utskottet det otillfredsställande, att frågan om löneställningen för nedre justitierevisionens ordförande icke underställdes riksdagen samtidigt som förslag framlades till lönegradsplacering för revisionssekreterare i allmänhet. Då revisionens ordförande emellertid icke synes böra i lönehänseende stå tillbaka för någon av de andra föredragande revisionssekreterarna, vill utskottet icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag rörande löneställningen för honom.

Under återopande härav och med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i övrigt hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, vilka angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för den 2 januari 1953;

b) fastställa följande avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas under budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 454 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....	3 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	194 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	759 600

Summa kronor 2 411 200;

c) till *Högsta domstolen m. m.*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 411 200 kronor.

12:o) *Högsta domstolen m. m.*: **Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, s. 11 och 12), vilket innebär en minskning av anslagsposten till reseersättningar med 5 000 kronor samt en ökning av anslagsposten till expenser med 13 500 kronor eller alltså sammanlagt en ökning av anslaget med 8 500 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.*: **Omkostnader** för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 167 200 kronor.

13:o) **Regeringsrätten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 12 och 13) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54, dels ock till Regeringsrätten: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 540 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 453 000 kronor.

Enligt lagen den 30 maj 1952 om tillfällig ökning av regeringsrådets antal, som trätt i kraft den 1 oktober 1952, skall regeringsrätten utgöras av tretton regeringsråd, d. v. s. tre fler än tidigare. Vid anslagsberäkningen för innevarande budgetår har hänsyn tagits till härav föranledd kostnadsökning avseende nio månader. Motsvarande uppräknig av anslaget föreslås nu ske för ytterligare tre månader med 29 400 kronor. Under hänvisning till vad chefen för civildepartementet anfört i bilagan för flera huvudtitlar gemensamma frågor angående införande av särskilda lönetillägg å 1 200 kronor om året till högst åtta föredragande i regeringsrätten, att fördelas efter regeringsrättens bestämmande, föreslår departementschefen, att härför erforderliga medel, 9 600 kronor, beräknas under regeringsrättens icke-ordinariepost. Under fjolåret genomförd lönereglering för expeditionsvakter och den allmänna lönehöjningen medför en uppräknig av anslaget med ytterligare 48 600 kronor.

*Utskottet*, som i sitt utlåtande nr 13 tillstyrkt Kungl. Maj:ts förslag om lönegradsplacering för samt avlöningsförstärkning till vissa föredragande i regeringsrätten, har icke heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för regeringsrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	391 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	13 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	136 300

Summa kronor 540 600;

b) till *Regeringsrätten: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 540 600 kronor.

14:o) **Regeringsrätten: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 14, s. 13), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 13 000 kronor.

15:o) **Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 15, s. 13), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kronor.

16:o) **Hovrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 16, s. 13—19) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i hovrätternas personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Hovrätterna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 5 993 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 5 111 000 kronor.

Departementschefen förutsätter att Kungl. Maj:t liksom tidigare skall äga befogenhet att provisoriskt tillgodose uppkommande personalbehov vid hovrätterna. Detta anses särskilt betydelsefullt beträffande antalet ledamöter i hovrätterna, vilket också understrukits av riksdagen. Att möjlighet sålunda hålles öppen för Kungl. Maj:t att anpassa organisationen efter behovet anses vara av särskild vikt för Svea hovrätt, som för närvarande torde vara den mest arbetstyngda hovrätten. Angeläget anses även vara att, i avbidan på resultatet av utredningen om instansordningen i vattenmål m. m., arbetsförhållandena i vattenöverdomstolen underlättas genom att tillräcklig personal ställes till domstolens förfogande.

För ersättning åt tillsynsman för städning vid Göta hovrätt samt för höjning av ersättning till eldare vid nämnda hovrätt och hovrätten för Övre Norrland beräknas sammanlagt 1 500 kronor i avrundat tal. För automatiska utgiftsökningar till följd av beslut vid 1952 års riksdag föreslås anslaget vidare uppräknat med 869 700 kronor, varav 73 000 kronor avser lönerereglering för assessorer, fiskaler, fiskalsaspiranter, amanuens-, biträdes- och vaktpersonal, 796 000 kronor den allmänna lönehöjningen och 700 kronor höjning av kallortstillägg. För löneklassuppflyttningar beräknas ytterligare 13 400 kronor. Å andra sidan anses anslaget böra nedsättas med 2 100 kronor på grund av indragning av arvode för springpojke vid Göta hovrätt. Då den schablonmässiga nedräkningen av anslaget, som vidtagits från och med budgetåret 1951/52, förutsättes böra gälla även under nästa budgetår, begränsas sålunda anslagshöjningen till 882 500 kronor. En allmän omprövning av grunderna för anslagets beräkning anses böra ske sedan ytterligare erfarenheter vunnits.

I *personalförteckningen* föreslås antalet extra ordinarie assessorer i hovrätten över Skåne och Blekinge ökat från 6 till 7 samt antalet kontorsbiträden i Svea hovrätt ökat från 9 till 14 och i hovrätten för Västra Sverige från 1 till 2.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Velander m. fl.* (I: 105) och den andra inom andra kammaren av herr

*Fröding m. fl.* (II: 160) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att den extra ledamotsbefattningen i hovrätten för Nedre Norrland må besättas med i personalförteckningen uppförd e. o. assessor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 105.

*Utskottet.* Såsom departementschefen framhållit har den nuvarande personalorganisationen i hovrätterna karaktären av en försöksorganisation. Utskottet anser, vilket också synes vara departementschefens uppfattning, att någon allmän omprövning av hovrättsorganisationens personaluppsättning icke bör komma till stånd, förrän resultatet av pågående utredningar — genom 1951 års rättegångskommitté och statens organisationsnämnd ävensom rörande instansordningen i vattenmål och därmed sammanhängande spörsmål — föreligger och ytterligare någon tids erfarenhet vunnits av den nya rättegångsordningen. I avvaktan härpå bör inrättande av nya tjänster och tjänsteförändringar ske med stor varsamhet.

Vad angår hovrätten för Nedre Norrland tillkommer såsom ett ytterligare skäl för återhållsamhet att frågan om en ändring av hovrättens domsområde är under övertvägande. Med hänsyn till det anförda och då tillströmningen av unga jurister till domarbanan f. n. lär vara god är utskottet icke berett att tillstyrka förslaget i motionerna I: 105 och II: 160 att den extra ledamotsbefattningen i Sundsvallshovrätten må besättas med i personalförteckningen uppförd e. o. assessor.

Utskottet tillstyrker jämväl i övrigt Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 105 och II: 160

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementensärenden för den 2 januari 1953 angivna ändringar i hovrätternas personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	1 875 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . . . .	25 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 065 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .	2 027 100
	<hr/>
Summa kronor	5 993 500;

c) till *Hovrätterna*: Avlöningar för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 5 993 500 kronor.

17:o) **Hovrätterna: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 17, s. 20—22) föreslagit riksdagen att till Hovrätterna: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 565 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 525 600 kronor.

Till reseersättningar beräknas ytterligare 17 000 kronor, att fördelas med 4 000 kronor på Svea hovrätt, 10 500 kronor på Göta hovrätt och 2 500 kronor på hovrätten för Västra Sverige. Beträffande delposten till bränsle, lyse och vatten förordas höjning med 3 000 kronor för vardera av Svea hovrätt och Göta hovrätt och 2 200 kronor för hovrätten för Övre Norrland, tillhopa 8 200 kronor. Å andra sidan anses de för hovrätten för Västra Sverige under posten för närvarande beräknade medlen, 23 000 kronor, med hänsyn till utgifterna under föregående budgetår kunna minskas med 11 000 kronor. Delposten skulle således kunna nedsättas med 2 800 kronor. Departementschefen förordar en ökad medelsanvisning till övriga expenser med 25 800 kronor, att fördelas med 5 000 kronor på vardera av Svea hovrätt och Göta hovrätt, 3 000 kronor på hovrätten över Skåne och Blekinge, 4 300 kronor på hovrätten för Västra Sverige, 3 000 kronor på hovrätten för Nedre Norrland och 5 500 kronor på hovrätten för Övre Norrland, varav 2 000 kronor är avsedda för inköp av fönstermarkiser. Härvid har medel icke beräknats för anskaffande av ljudupptagningsapparater och verkskyddsmateriel. I den mån dylik anskaffning prövas skola ske, anses kostnaderna därför böra bestridas från särskilda för sådana ändamål begärda anslag.

*Utskottet* har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 565 600 kronor.

18:o) **Häradsrätterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 22—25) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 70 till 73, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Häradsrätterna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 13 872 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 11 380 000 kronor.

Den efter rättegångsreformens genomförande vid domsagorna i allmänhet successivt stegrade arbetsbördan anses på flera håll ha medfört behov av omedelbar personalförstärkning. Kungl. Maj:t bör därför enligt departementschefen liksom hittills vara oförhindrad medgiva sådana mera tillfälliga ändringar i organisationen, som prövas erforderliga. Ehuru det icke är möjligt att på förhand bedöma storleken av detta behov anses riktigast, att anslaget uppräknas med något belopp, förslagsvis 90 000 kronor, för att möta de kostnader, som kan uppstå av nämnda anledning. Det begärda be-

loppet anses böra ha karaktären av en reserv, som står till Kungl. Maj:ts förfogande. En höjning av arvodet till allmän tolk anses skälig. Arvodet föreslås uppräknat från 25 kronor till 30 kronor. Härför erfordras icke ökad medelsanvisning. Med hänsyn till vad sålunda anförts kräves för nästa budgetår, utöver förut beräknad medelsreserv å 90 000 kronor, icke annan uppräknade av anslaget än sådan som föranledes av automatiska utgiftsökningar. I sådant hänseende anses ytterligare böra beräknas 565 900 kronor till följd av den vid fjolårets riksdag beslutade löneregleringen för särskilda inskrivningsdomare och tingsnotarier samt 1 786 100 kronor för den allmänna lönehöjningen och höjningen av kallortstillägget jämte rättelse. För löneklassuppflyttningar beräknas ytterligare 53 900 kronor. Å andra sidan medför den automatiska indragningen av häradshövdingarnas övergångsersättningar en nedsättning av anslaget med 3 200 kronor. Anslaget skulle sålunda höjas med 2 492 700 kronor. En allmän omprövning av beräkningsgrunderna för anslaget föreslås ske efter ytterligare vunnit erfarenhet.

I personalförteckningen anses antalet kontorsbiträden i Ca 8 böra ökas från 70 till 73.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 70 till 73;

b) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	5 164 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....	5 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 149 400
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	4 553 100

Summa kronor 13 872 700;

c) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 13 872 700 kronor.

19:o) **Häradsrätterna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 19, s. 25—27), vilket innebär en anslagsökning med 86 700 kronor, varav 4 000 kronor för sjukvård m. m., 31 500 kronor för reseersättningar och 51 200 kronor för expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 848 700 kronor.

20:o) **Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän.** Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 27—29) föreslagit riksdagen att till Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

Motsvarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 1 150 000 kronor.

Från anslaget utgår resekostnads- och traktamentsersättning till nämndemän. Enligt gällande bestämmelser äger nämndeman för tjänstgöring vid ting och vid särskilt sammanträde med häradsrätt åtnjuta sådan ersättning enligt allmänna resereglementet med vissa inskränkningar. Någon särskild ersättning för själva nämndemansuppdraget utgår däremot icke. Departementschefen har funnit övervägande skäl tala för att nämndemännen nu bör erhålla rätt till särskild gottgörelse för nämndemansuppdragets fullgörande utöver resekostnads- och traktamentsersättningen. Den särskilda gottgörelsen anses böra bestämmas så, att den icke förändrar nämndemansuppdragets karaktär av ett heders- och förtroendeuppdrag. Med utgångspunkt härifrån föreslås följande. Gottgörelsen skall utgå i form av ett arvode för varje sammanträdesdag. Dagarvodets storlek anses böra avvägas så, att arvodet står i rimligt förhållande till den arbetsinkomst vederbörande i allmänhet går miste om genom uppdragets fullgörande. Viss hänsyn anses även böra tagas till storleken av den ersättning, som utgår till nämndemännen i städer med rådhusrätt. Denna varierar mellan 12 kronor och omkring 30 kronor för varje sammanträdesdag. Medeltalet kan sägas utgöra omkring 20 kronor per dag. Sistnämnda belopp anser departementschefen med beaktande av samtliga på frågan inverkan omständigheter vara lämpligt avvägt som dagarvode till nämndemännen vid häradsrätterna och föreslår, att till dessa nämndemän skall från och med nästkommande budgetår, utöver resekostnadsersättning och traktamente, utgå arvode med 20 kronor för varje sammanträdesdag. Det förutsättes, vid bifall till förslaget, få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Vad angår statsverkets kostnader för ifrågavarande dagarvode låter dessa sig icke på förhand beräknas mera noggrant. En preliminär uppskattning har emellertid givits vid handen, att kostnaderna kan uppskattas till i runt tal 1 000 000 kronor. Anslaget föreslås därför uppräknat med detta belopp till 2 150 000 kronor.

*Utskottet.* Det är med tillfredsställelse utskottet konstaterar, att den gamla frågan om ersättning till nämndemän utöver resekostnads- och traktamentsersättning enligt Kungl. Maj:ts förslag nu skall vinna en lösning. Såsom departementschefen framhållit är ersättningens utformning och storlek beroende av skilda, mot varandra i viss mån stridande hänsynstaganden. Ehuru olika uppfattningar givetvis kan råda om vilken av dessa synpunkter som man bör tillmäta den största vikten, finner utskottet departementschefens förslag innefatta en tillfredsställande avvägning. Utskottet tillstyrker därför att till nämndemän vid häradsrätterna skall från och med nästa budgetår, utöver resekostnads- och traktamentsersättning, utgå arvode med 20

kronor för varje sammanträdesdag. Utskottet har icke heller något att erinra mot att det får ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda erforderliga bestämmelser i ämnet.

Mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 150 000 kronor.

21:o) **Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21, s. 29), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

22:o) **Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 22, s. 29), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

23:o) **Vattendomstolarna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 23, s. 29—33) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i vattendomstolarnas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden från 4 till 5, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för vattendomstolarna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54, dels ock till Vattendomstolarna: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 1 332 800 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 1 144 400 kronor.

Med stöd av riksdagens beslut har Kungl. Maj:t medgivit, att vid Mellanbyggens vattendomstol må intill utgången av innevarande budgetår finnas anställd ytterligare en biträdande vattenrättssekreterare. Då arbetsbördan vid nämnda vattendomstol fortgående ökar, föreligger där ett mera stadigvarande behov av en förstärkning av den juridiskt utbildade personalen. Departementschefen tillstyrker därför, att medel nu anvisas för fortsatt anställande av ytterligare en biträdande vattenrättssekreterare vid Mellanbyggens vattendomstol.

Det anses lämpligt, att vattenöverdomstolen beredes möjlighet att utbetala stenografarvoden vid vattendomstolarna på samma villkor, som gäller beträffande hovrätterna. Medel anses tills vidare böra beräknas för fem dy-

lika arvoden, vart och ett om 600 kronor. Liksom beträffande motsvarande arvoden vid hovrätterna förutsättes Kungl. Maj:t äga befogenhet företaga skälig uppräknig av arvodesbeloppet. I enlighet med det anförda föreslås anslaget höjt med 18 276 kronor för en biträdande vattenrättssekreterare vid Mellanbygdens vattendomstol och med 3 000 kronor för stenografarvoden. De automatiska utgiftsökningarna till följd av den allmänna lönehöjningen och kallortstilläggets höjning samt på grund av bestämmelserna rörande reglerad beföringsgång beräknas till sammanlagt 167 100 kronor.

I vattendomstolarnas personalförteckning föreslås antalet kontorsbiträden ökat från 4 till 5.

*Utskottet* får med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, att riksdagen må

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i vattendomstolarnas personalförteckning öka antalet kontorsbiträden från 4 till 5;
- b) fastställa följande avlöningsstat för vattendomstolarna att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> .	401 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> . . . . .	30 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal . . . . .	486 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> . . . . .	414 400
	414 400

Summa kronor 1 332 800;

- c) till *Vattendomstolarna: Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 1 332 800 kronor.

24:o) **Vattendomstolarna: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 24, s. 33 och 34), vilket innebär en anslagsökning med 18 400 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vattendomstolarna: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 208 400 kronor.

25:o) **Ljudupptagningsapparat.** Kungl. Maj:t har (punkt 25, s. 34) föreslagit riksdagen att till Ljudupptagningsapparat för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

I samband med rättegångsreformens genomförande uppfördes å riksstaten under andra huvudtiteln ett reservationsanslag till ljudupptagningsapparat. För de anvisade medlen har inköpts ett antal apparater, vilka visat sig göra god nytta. Under år 1952 har beslutats vissa ändringar i 6 kap. 9 §

rättegångsbalken samt 11 och 12 §§ protokollskungörelsen i syfte att underlätta ökad upptagning av utsagor å fonogram och samtidigt på längre sikt vinna en personalbesparing. För att det avsedda syftet med reformen skall uppnås, erfordras successivt anskaffande av ytterligare ett mindre antal ljudupptagningsapparater. Det föreligger behov härav hos olika statliga domstolar, i första hand vissa av hovrätterna. Apparater av lämplig modell betingar för närvarande ett pris av något över 2 000 kronor stycket. Kostnaderna för anskaffande av erforderligt antal apparater kan för nästa budgetår uppskattas till 15 000 kronor. Under förevarande punkt anses därför böra begäras ett nytt anslag å nämnda belopp. Anslaget föreslås erhålla karaktären av reservationsanslag. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma om apparaternas fördelning mellan domstolarna.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Ljudupptagningsapparat* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

## Rättegångsväsendet i allmänhet.

26:o) **Ersättning åt domare, vittnen och parter.** Kungl. Maj:t har (punkt 26, s. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt domare, vittnen och parter för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 400 000 kronor.

Från anslaget bestrides bland annat vittnesersättningar enligt lagen den 10 juli 1947 (nr 632) angående ersättning av allmänna medel till vittnen m. fl. Jämlikt denna lag utgår ersättning för kostnad till uppehälle för varje dag med högst åtta kronor eller, om utgift för nattlogi åsamkas vittnet eller domstolen eljest i varje särskilt fall med hänsyn till omständigheterna så prövar skäligen, med högst femton kronor. I ersättning för tidsspillan må vittne tillerkännas högst tjuugu kronor om dagen. Emellertid har den 12 december 1952 till lagrådet remitterats förslag om ändring av nämnda lag, enligt vilket ifrågavarande ersättningsbelopp höjts till respektive tio, aderton och trettio kronor.

Vidare utgår från anslaget bland annat ersättningar enligt kungörelsen den 24 november 1944 (nr 755) angående ersättning åt Stockholms rådhusrätts tekniskt sakkunniga ledamöter i patentmål och enligt kungörelsen den 10 mars 1950 (nr 75) angående ersättning åt expropriationstekniker. Enligt båda författningarna utgår ersättning med fyrtio kronor per sammanträdesdag. Förekommer mer än ett mål samma dag utgår för den dagen ersättning för varje ytterligare mål med tio kronor, dock högst sammanlagt sextio

kronor. Nämnda ersättningsbelopp anser departementschefen med hänsyn till det förändrade penningvärdet böra uppräknas till respektive femtio, tolv och sjuttiofyra kronor. Beträffande för hemarbete fastställd ersättning, tjugu kronor för dag, föreslås icke någon ändring. — Enligt kungörelsen den 23 maj 1947 (nr 211) angående ersättning åt särskild ledamot i underrätt vid upptagande av sjöförklaring eller sjöförhör utgår ersättning med tjugu kronor för varje förrättningsdag samt, där å samma dag fler än ett ärende förekommer, ytterligare tio kronor för varje ärende utöver det första. Dessa belopp föreslås höjda till tjugufem respektive tolv kronor. — Även det dagarvode, vilket utgår till tolk som avses i 4 § andra stycket kungörelsen den 10 juli 1947 (nr 645) om tolk för döva och stumma, anses skäligen böra uppräknas från tjugufem till trettio kronor.

Den merkostnad, som skulle uppstå vid bifall till vad sålunda föreslagits och som huvudsakligen skulle hänföra sig till höjningen av vittnesersättningarna, kan icke uppskattas med någon säkerhet men torde icke överstiga 300 000 kronor. Med hänsyn härtill och till de senast redovisade utgifterna under anslaget föreslås detta uppräknat med förslagsvis 600 000 kronor till 3 000 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft § 1 i riksdagens revisorers år 1952 avgivna berättelse, vilken paragraf upptar iakttagelser angående vissa rättegångskostnader. Revisorerna har bl. a. undersökt rättegångskostnaderna för ett visst mål, gällande frågan om ansvar för grovt bedrägeri m. m. i samband med tillverkning och försäljning av homeopatiska preparat, och har i samband därmed gjort följande uttalande.

Revisorerna har redan år 1949 påtalat de dryga kostnaderna för det allmänna, som den nya processreformen medför. Den nu verkställda stickprovsundersökningen tyder på att vissa av dessa kostnader alltjämt ökar. Det av revisorerna särskilt undersökta målet är av en osedvanlig storleksordning. Att det allmännas kostnader fram till hovrättens dom skall behöva uppgå till omkring 270 000 kronor bortsett från vissa mindre kostnader, kan dock inge betänkligheter. Särskilt synes det överraskande, att mer än  $\frac{1}{3}$  av detta belopp eller 98 000 kronor hänför sig till ersättningar åt de offentliga försvararna i målet. Revisorerna vill inte taga ställning till frågan om skäligheten av ersättningarna till de olika försvararna i detta mål. Med nu eljest tillämpade advokatarvoden torde det inte kunna undvikas, att dessa blir ganska höga. Revisorerna vill med anledning av den gjorda undersökningen understryka vikten av att åtgärder vidtages för att genom förenklingar och på annat sätt förbilliga det processuella förfarandet. Med nuvarande system torde stora grupper medborgare på grund av de dryga kostnaderna bli avskurna från möjligheten att söka sin rätt vid domstol, något som givetvis aldrig avsetts.

*Utskottet* får erinra om att första lagutskottet i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 8 tillstyrkt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 29 framlagda förslag om höjda vittnesersättningar. Av Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagna höjningar av nu utgående ersättningsbelopp har icke givit utskottet anledning till erinran.

I likhet med riksdagens revisorer finner utskottet utvecklingen av kostnaderna för rättegångsväsendet oroande. Såsom revisorerna framhållit är det en allmän uppfattning att stora grupper medborgare med nuvarande system på grund av de dryga kostnaderna blir avskurna från möjligheten att söka sin rätt vid domstol. Då en sådan utveckling givetvis aldrig avsetts, vill utskottet understryka revisorernas uttalande om vikten av att åtgärder vidtages för att genom förenklingar och på annat sätt förbilliga det processuella förfarandet. I avbidan på den översyn, som framdeles — sedan 1951 års rättegångskommitté slutfört sitt uppdrag — kan komma till stånd, synes det angeläget att partiella reformer överväges. Varje möjlighet att nå förenklingar i det processuella förfarandet, utan att rättssäkerheten därmed eftersättes, bör på allt sätt tillvaratagas.

Under återopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts anslagsberäkningar hemställa,

att riksdagen må

a) till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor;

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet ovan anført i anledning av riksdagens revisorers iakttagelser angående vissa rättegångskostnader.

27:o) **Kostnader enligt lagen om fri rättegång.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 27, s. 36), vilket innebär en med 250 000 kronor ökad medelsanvisning med hänsyn till belastningen ävensom till inträdda prishöjningar för resor m. m., och under erinran att första lagutskottet i sitt av riksdagen numera godkända utlåtande nr 8 tillstyrkt Kungl. Maj:ts i propositionen nr 29 framlagda förslag om höjd ersättning enligt 4 § lagen om fri rättegång, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

28:o) **Understöd för utomprocessuell rättshjälp.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 36), vilket innebär oförändrad medelsanvisning i avbidan på Kungl. Maj:ts ståndpunktstagande till 1949 års rättshjälpskommittés förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utomprocessuell rättshjälp* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

29:o) **Tornedalens rättshjälpsanstalt.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 37), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 6 900 kronor med anledning av att föreståndaren och hans biträde förordas tills vidare erhålla arvode, motsvarande lön enligt 33 respektive 17 löneklassen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 47 500 kronor.

30:o) **Efterutbildning inom rättegångsväsendet.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 37 och 38) föreslagit riksdagen att till Efterutbildning inom rättegångsväsendet för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

Förslag att medel skulle anvisas till efterutbildning inom rättegångsväsendet väcktes ursprungligen av 1943 års domarutredning (SOU 1946: 57), som särskilt underströk behovet av efterutbildning för domare, domaraspiranter, åklagare och advokater inom straffrätten och på närliggande områden. I enlighet med vad som förutsattes, då anslagsfrågan behandlades vid 1947 års riksdag, inriktades utbildningsverksamheten till en början uteslutande på den nya rättegångsordningen. Därefter har, på sätt domarutredningen förordat, kursverksamhet anordnats i straffrättsliga och därmed sammanhängande ämnen. Verksamheten har visat sig fylla ett stort behov. Hittills har hållits sammanlagt åtta kurser med omkring 60 deltagare i varje. Emellertid överstiger antalet anmälningar till varje kurs avsevärt det antal platser, som kan beredas. Det anses därför angeläget, att flera liknande kurser anordnas.

På grund av förefintliga reservationer har under de två senaste budgetåren medel icke behövt anvisas för ändamålet. Då medelsreservationen vid slutet av detta budgetår kommer att vara i det närmaste förbrukad, anses anslag för ifrågavarande verksamhet åter böra uppföras å riksstaten. Under nästkommande budgetår avses att anordna två kurser. Medelsbehovet härför kan med ledning av utgifterna för de hittills anordnade kurserna uppskattas till omkring 15 000 kronor. Kungl. Maj:t förutsattes liksom hittills vara oförhindrad att jämväl i andra former än de sålunda beskrivna kurserna tillgodose ändamålet med anslaget.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Efterutbildning inom rättegångsväsendet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 15 000 kronor.

31:o) **Kurser för expropriationstekniker m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 31, s. 38—40) föreslagit riksdagen att till Kurser för expropriationstekniker m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 73 000 kronor.

I gällande riksstat har för ifrågavarande ändamål upptagits ett reservationsanslag av 68 000 kronor.

En inom justitiedepartementet tillkallad kommitté, som antagit benäm-

ningen 1952 års sakkunniga för kursverksamhet för expropriationstekniker, har hemställt, att för budgetåret 1953/54 måtte för ifrågavarande ändamål anvisas ett anslag å 73 000 kronor, varav 55 000 kronor för själva kursverksamheten och 18 000 kronor för sammanställning och tryckning av de vid kurserna hållna föredragen m. m. Avsikten är att i februari och mars 1953 hålla två kurser. En tredje kurs planeras till hösten 1953.

Departementschefen finner det önskvärt, att alla expropriationstekniker, som så önskar, får tillfälle att delta i de kurser, varom här är fråga. Likaså anses det ur allmän synpunkt starkt motiverat att även andra grupper befattningshavare, för vilkas arbete markvärderingsfrågorna är av betydelse, beredes tillfälle därtill. Främst gäller detta de lagfarna domare, som regelmässigt har att taga befattning med expropriationsmål. Av vikt anses också vara att befattningshavare vid centrala verk, som sysslar med markvärderingsproblem, blir informerade om dessa problem. Departementschefen tillstyrker därför att kursverksamheten utvidgas att avse även nu nämnda grupper av befattningshavare. Härför erfordras 55 000 kronor utom de för innevarande budgetår anvisade medlen.

Vad angår kostnaden för de lagfarna domarnas deltagande föreslås — i likhet med vad som medgivits beträffande de häradshövdingar och hovrättsdomare, som deltagit i efterutbildningskurser inom rättegångsväsendet — reseersättning få utgå enligt resereglementets bestämmelser och bestridas från vederbörliga reseanslag. Bestridandet av kostnaderna för deltagare från centrala verk anses böra ankomma på vederbörande verk. Såsom förutsatts vid beviljandet av anslaget för innevarande budgetår anses man nu böra upptaga frågan om att ordna och publicera en sammanställning av föredrag och annat kursmaterial. För ändamålet anses böra beräknas 18 000 kronor.

*Utskottet*, som i följd anslöt sig till departementschefens uppfattning om angelägenheten av att ifrågavarande kurser komme till stånd, hade intet att erinra mot de av departementschefen då förordade riktlinjerna för kursernas anordnande. Dessa riktlinjer föreslås nu ändrade så till vida, att även de lagfarna domare, som regelmässigt har att taga befattning med expropriationsmål, samt befattningshavare vid centrala verk, som sysslar med markvärderingsproblem, skall beredas tillfälle att delta i kurserna.

De sålunda föreslagna ändringarna är enligt utskottets mening ägnade att ingiva vissa betänkligheter. Genom utvidgningen av kursverksamheten till att avse även ovan angivna grupper befattningshavare kan denna lätt komma att förändras till en permanent institution. Detta synes så mycket mindre påkallat som enligt Kungl. Maj:ts förslag nu skall utges en kostnadskrävande sammanställning av föredrag och annat kursmaterial, vilken avses bli tillgänglig icke blott för expropriationsteknikerna och de lagfarna domarna i expropriationsmål utan även för olika grenar av statsförvaltningen samt för allmänheten. Med hänsyn härtill synes det utskottet som om kurserna kunde givas karaktär av engångsanordning samt att antalet kurser tills vidare kunde begränsas till högst sex.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kurser för expropriationstekniker m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 73 000 kronor.

### Fångvården m. m.

32:o) **Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 41—46) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i fångvårdsstyrelsens personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1953/54, dels ock till Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 955 900 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 735 300 kronor.

Departementschefen föreslår, att medel beräknas för avlöande av 2 förste byråsekreterare i Ce 29, 2 kanslibiträden i Ce 11, 2 biträden i reglerad befordringsgång och ett dylikt biträde med deltidsanställning jämte vikarier. Kostnaderna härför uppgår till 85 200 kronor. Beträffande vissa från anslaget utgående arvoden, som föregående år höjdes med anledning av det förändrade penningvärdet, anses en ytterligare uppräknings skäl. Det föreslås sålunda att arvodet till en sakkunnig i hälsovårdsärenden höjes från 3 300 kronor till 3 600 kronor och arvodet till en sakkunnig i utbildningsärenden från 2 208 kronor till 2 400 kronor. Merkostnaden härför utgör i runt tal 500 kronor. Med anledning av beslut vid 1952 års riksdag angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. föreslås anslaget uppräknat med 19 900 kronor. Vidare föranleder den under fjolåret genomförda allmänna lönehöjningen en uppräknings av anslaget med cirka 115 000 kronor.

Beträffande styrelsens personalförteckning föreslås, att antalet förste byråsekreterare i Ce 29 ökas från 2 till 4 och antalet kontorsbiträden i Ca 8 från 9 till 11. Vidare anses för befattningen såsom byråsekreterare i Ca 25 tjänstebemämningen böra ändras till byråingenjör.

*Utskottet* får, under hänvisning till vad utskottet under efterföljande punkt 34 i detta utlåtande anför, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 2 januari 1953 angivna ändringar i fångvårdsstyrelsens personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ...	326 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> .....	15 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.....	288 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	325 600
	<hr/>
	Summa kronor 955 900;

c) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 955 900 kronor.

33:o) **Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33, s. 46 och 47), vilket innebär ökad medelsanvisning till reseersättningar med 8 000 kronor, till övriga expenser med 23 600 kronor, därav 10 200 kronor i anledning av överförandet till fångvårdsstyrelsen av interneringsnämndens och ungdomsfängelsenämndens kanslier, samt till sjukvård för personal m. m. med 300 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 127 900 kronor.

34:o) **Interneringsnämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 52—61) föreslagit riksdagen att till Interneringsnämnden för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 27 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 67 500 kronor.

Frågan om ändrad kansliorganisation för interneringsnämnden och ungdomsfängelsenämnden har varit föremål för utredning inom justitiedepartementet av särskild sakkunnig. Utredningsmannen har framlagt förslag om ett för de båda nämnderna gemensamt kansli, anknutet till fångvårdsstyrelsen. Kanslitjänstemännen har föreslagits skola ingå i personaluppsättningen på styrelsens socialbyrå.

Departementschefen finner övervägande skäl tala för införande av ett gemensamt kansli och förordar, att nämnderna tilldelas var sin heltidsanställd sekreterare. Vidare förutsättes, att vardera nämnden skall äga medinflytande i fråga om anställande m. m. av den personal, som skall tjänstgöra för nämnden. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda de föreskrifter, som kan bli erforderliga i samband med införandet av den nya ordningen. I enlighet med det anförda anses alltså vid fångvårdsstyrelsen böra inrättas två för nämndernas sekreterare avsedda nya befattningar, i samband varmed nuvarande under anslagen för nämnderna beräknade

sekreterararvoden bortfaller. Med hänsyn till sekreterarnas kvalificerade och ansvarsfulla arbetsuppgifter föreslås befattningarna, som anses böra uppföras å extra ordinarie stat, placerade i 29:e lönegraden. Såsom tjänstebestämmelse föreslås förste byråsekreterare. För innehavarna av båda befattningarna föreslås skola gälla att de skall ha avlagt examen, som medför behörighet till domarbefattning. Vid genomförande av den föreslagna överflyttningen av personal till fångvårdsstyrelsen anses styrelsens icke-ordinariepost böra höjas med i runt tal 40 500 kronor, vartill anses böra läggas 14 700 kronor, motsvarande grundlönen till den för ungdomsfängelnsämnden avsedda förste byråsekreteraren och arvode till vikarie för denne. Posten till rörligt tillägg föreslås i anslutning härtill ökad med 30 000 kronor. I styrelsens personalförteckning anses böra ytterligare upptagas, förutom 2 tjänster som förste byråsekreterare i Ce 29, 2 kontorsbiträdestjänster i Ca 8.

Vad angår anslagen till interneringsnämnden och ungdomsfängelnsämnden anses härefter beträffande vardera nämnden endast böra anvisas medel till dagarvoden till ordförande och ledamöter i nämnden samt till reseersättningar. För förstnämnda ändamål beräknas 20 000 kronor för interneringsnämndens del och 7 000 kronor såvitt avser ungdomsfängelnsämnden. Departementschefen finner lämpligt, att även utgifter för nämndsekreterarnas resor bestrides från nämndernas anslag. Det föreslås, att medelsanvisningen till reseersättningar ökas, för interneringsnämnden med 700 kronor till 7 700 kronor och för ungdomsfängelnsämnden med 600 kronor till 5 000 kronor. I samband härmed anses anslagsposterna till sjukvård och expenser under fångvårdsstyrelsens omkostnadsanslag böra uppräknas med 300 kronor resp. 10 200 kronor. Av sistnämnda belopp, som motsvarar de för nämndernas expenser för närvarande anvisade medlen med visst tillägg på grund av prisstegringar, kan 6 200 kronor anses överförda från interneringsnämnden och 4 000 kronor från ungdomsfängelnsämnden. I enlighet med vad sålunda anförts föreslås anslaget till interneringsnämnden bestämt till 27 700 kronor, varav 20 000 kronor beräknats till dagarvoden till nämndens ordförande och ledamöter samt 7 700 kronor till reseersättningar.

*Utskottet.* Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, innebär Kungl. Maj:ts föreliggande förslag att för interneringsnämnden och ungdomsfängelnsämnden skall inrättas ett gemensamt kansli, varvid nämnderna skall tilldelas var sin heltidsanställd sekreterare, placerad såsom förste byråsekreterare i Ce 29. Enligt den särskilda utredningsmannens förslag skulle däremot det gemensamma kansliet förestås av en heltidsanställd sekreterare i Ce 29, medan övriga sekreterargöromål inom nämnderna skulle handhas av en utav fångvårdsstyrelsen avdelad, för uppgiften lämpad byråsekreterare på socialbyrån.

Ehuru inom utskottet förespråkare funnits för den uppfattningen, att utredningsmannens snävare program ur såväl organisatorisk som statsfinansiell synpunkt är att föredraga, har utskottet likväl icke velat motsätta sig

att Kungl. Maj:ts förslag godtages. Härvid har utskottet utgått från, att den väsentliga förstärkningen av de båda nämndernas kansli kommer att medföra en viss avlastning för fångvårdsstyrelsen. Utskottet förutsätter att detta indirekta tillskott av arbetskraft för styrelsen beaktas i den kommande propositionen angående en räjongplan för fångvården, så att krav på ytterligare befattningar i motsvarande mån reduceras. Utskottet förutsätter vidare att Kungl. Maj:t vid utfärdandet av de föreskrifter, som kan bli erforderliga i samband med att den nya ordningen införes, beaktar önskemålet att de båda nämndsekreterarna åläggas tjänstgöringsskyldighet — i den mån arbetet i den egna nämnden så medger — såväl inom båda nämnderna som å fångvårdsstyrelsens socialbyrå.

Under återopande av det anförda och då anslagsberäkningarna icke givit utskottet anledning till erinran hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Interneringsnämnden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 27 700 kronor.

35:o) **Ungdomsfängelnsnämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt 42, s. 62 och 63) föreslagit riksdagen att till Ungdomsfängelnsnämnden för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 26 400 kronor.

Vid behandlingen av föregående anslagspunkt har föreslagits, att interneringsnämndens och ungdomsfängelnsnämndens kanslipersonal skall överföras till fångvårdsstyrelsen, som därefter skall tillhandahålla nämnderna ett gemensamt kansli. Därvid avses, bland annat, att för nämndernas sekreterargöröml vid styrelsen inrätta två befattningar såsom förste byråsekreterare, av vilka vardera nämnden skall förfoga över sin. I enlighet härmed föreslås såsom anslag till ungdomsfängelnsnämnden skola anvisas ett belopp av 12 000 kronor, varav 7 000 kronor beräknas för dagarvoden till ordförande och ledamöter i nämnden samt 5 000 kronor för reseersättningar.

*Utskottet.* Under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anført finner sig utskottet kunna förorda Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ungdomsfängelnsnämnden* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 12 000 kronor.

36:o) **Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 63), vilket innebär en uppräknig av anslaget med 25 000 kronor med hänsyn till belastningen under föregående budgetår samt ökade kostnader för transportmedel m. m., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 275 000 kronor.

37:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 63—74) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54, dels ock till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 608 400 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 390 000 kronor.

Sedan en skyddskonsulentorganisation av mindre omfattning inrättats under år 1942, anslag 1943 års riksdag medel till en organisation, omfattande tretton skyddskonsulenter jämte fem skyddsassistenter. Den 1 juli 1947 utökades organisationen med en skyddsassistent. Såsom en provisorisk åtgärd anvisades därefter vid 1950 års riksdag 70 000 kronor för tillfällig arbetshjälp i de mest arbetstyngda skyddskonsulentdistrikten, varigenom möjligheter bereddes att anställa ytterligare sex assistenter. Slutligen beviljade 1952 års riksdag medel för anställande av ännu en tillfällig assistent. Organisationen utgöres för närvarande av 13 konsulenter och 13 assistenter.

1950 års reform betecknades uttryckligen som ett provisorium, och det föreligger enligt departementschefen uppenbarligen mycket starka skäl att nu genomföra en ny etapp i organisationens utbyggnad. Fångvårdsstyrelsen har föreslagit en ökning med 8 konsulenter och 17 assistenter.

Om läget inom skyddsverksamheten hösten 1952 har departementschefen meddelat följande.

Den 1 oktober 1952 stod 9 642 villkorligt dömda under övervakning och 1 000 villkorligt frigivna under tillsyn (91 % resp. 9 % av sammanlagda antalet, 10 642). Övervakning och tillsyn besörjdes i 4 980 fall (47 %) av personer, yrkesmässigt verksamma inom socialvården, därav i 260 (2 %) av skyddskonsulenter eller skyddsassistenter, i 2 070 (20 %) av tjänstemän vid skyddsföreningarna samt i 2 650 (25 %) av tjänstemän vid fångvårdsanstalter, anstalter tillhörande barnvården, alkoholistanstalter och arbetsförmedlingar eller av andra socialvårdstjänstemän. Antalet övervakare och tillsynsmän var 5 197. Av dessa hade 4 959 1—5 uppdrag var, 144 6—10 uppdrag, 36 11—15 uppdrag, 2116—20 uppdrag, 7 21—25 uppdrag, 13 26—50 uppdrag, 5 51—75 uppdrag, 3 76—100 uppdrag, 2 101—125 uppdrag, 5 126—150 uppdrag samt 2 151—175 uppdrag. Av de 17 övervakare och tillsynsmän, som hade mer än 50 uppdrag var, tillhörde 9 första skyddskonsulentdistriktet (Stockholms stad), 1 andra skyddskonsulentdistriktet (Stockholms och Uppsala län) och återstående 7 sjunde distriktet (Göteborgs och Bohus samt Hallands län). Dessa 17 personer var alla heltidsanställda tjänstemän vid skyddsförening. I detta sammanhang må nämnas, att av de 2 070 övervaknings- och tillsynsuppdrag, som omhänderhades av tjänstemän vid skyddsföreningarna, 906 kom på första och 922 på sjunde distriktet.

En jämförelse med motsvarande uppgifter, avseende läget den 1 oktober 1951, ger vid handen bl. a., att antalet villkorligt dömda under övervakning ökat drygt 7 % från 8 996 till 9 642 och att antalet villkorligt frigivna under tillsyn visar en ökning med nära 12 % från 896 till 1 000. Ökningen av antalet villkorligt dömda är mest framträdande i Stockholmsdistriktet, Göteborgsdistriktet och Malmödistriktet. Det ökade antalet övervaknings- och till-

synsuppdrag har icke föranlett någon nämnvärd rubbning i fördelningen av uppdragen mellan de olika kategorierna av socialvårdstjänstemän inbördes eller mellan denna personalgrupp och övriga uppdragstagare. Genom en intensifierad värvningsverksamhet har emellertid antalet övervakare och tillsynsmän stigit med nära 9 % från 4 784 till 5 198. Över 150 uppdrag hade vid den senaste undersökningen två personer mot en vid den förra; antalet personer med mer än 100 uppdrag är oförändrat 9, medan antalet personer med mer än 50 uppdrag stigit från 14 till 17.

Departementschefen anser det angeläget att frivilliga krafter i väsentligt vidgad omfattning tages i anspråk såsom övervakare och tillsynsmän. Särskilt anses böra eftersträvas att till ifrågavarande verksamhet knyta representanter för ledande idrotts- och ungdomsorganisationer samt andra ideella folkrörelser. För att underlätta arbetet för dessa frivilliga krafter föreslås under en följande punkt att särskilt anslag anvisas till kurser för övervakare, tillsynsmän och förundersökare.

Av en av justitiedepartementet företagen undersökning av arbetsförhållandena inom skyddskonsulentorganisationen anses klart ha framgått att en icke obetydlig personalförstärkning är nödvändig för att organisationen skall kunna på tillfredsställande sätt fylla sin uppgift. Detta gäller, såsom även fångvårdsstyrelsen framhållit, skyddsarbetet såväl före som efter domen. Konsulenterna och assistenterna medhinner för närvarande icke att i erforderlig utsträckning lämna förundersökarna råd och annat bistånd eller att tillhandagå domstolarna med kompletterande uppgifter till ledning för bestämmande av vårdåtgärder i samband med villkorlig dom m. m. Ej heller kan tillräcklig tid ägnas åt anskaffandet av lämpliga frivilliga övervakare och tillsynsmän eller åt den rådgivande och kontrollerande verksamheten i förhållande till dessa. Även uppgiften att bistå fångvårdsmyndigheterna med att anordna eftervård åt de villkorligt frigivna blir eftersatt i brist på tid. En nöjaktig ordning skulle emellertid enligt vad som framgått av konsulenternas uttalanden kunna åvägbringas även med en något mindre långtgående personalökning än den av fångvårdsstyrelsen föreslagna.

Fångvårdsstyrelsens plan innebär i stort sett en fördubbling av den nuvarande organisationen. Även om en avsevärd förstärkning är påkallad anses det tveksamt, om så stor utökning lämpligen bör ske på en gång. Detta skulle kunna leda till praktiska svårigheter, icke minst i fråga om rekryteringen av dessa befattningsar, där personliga egenskaper spelar en ovanligt stor roll.

Vid bedömandet av spørsmålet om konsulenternas och assistenternas arbetsbörda anser departementschefen det emellertid angeläget att icke blott beakta hur många nya tjänstemän som erfordras för arbetsuppgifternas fullgörande under i övrigt oförändrade förhållanden utan också att undersöka, i vad mån det är möjligt att genomföra en rationalisering av organisationen av denna sociala hjälpverksamhet. I detta hänseende framhålls följande.

Inom skydds- och hjälpverksamheten förekommer i viss utsträckning dubbelarbete. Sålunda är det icke ovanligt att funktionärer på olika vårdområden sysslar med samma fall. Särskilt framträdande torde vara, att arbetsför-

medlingsorganen ofta bedriver en verksamhet för villkorligt dömda och villkorligt frigivna som har direkt anknytning till skyddskonsulentens verksamhet. Anskaffandet av lämpligt arbete åt klienterna är ej sällan det viktigaste och stundom det enda som behöver göras. För att rationalisera denna sida av vården synes lämpligen en organisatorisk översyn böra företagas. Därigenom skulle man ock kunna uppnå det psykologiskt sett viktiga resultatet att klienten icke längre behöfve remitteras från den ena till den andra inrättningen med de dröjsmål och andra olägenheter som följer därmed. Både ur samhällets och de hjälpbehövandes synpunkt skulle det vara fördelaktigt, om det kunde anordnas ett närmare samgående mellan skyddskonsulentorganisationen och arbetsförmedlingarna vid utförandet av vissa arbetsuppgifter. Med chefen för socialdepartementet har jag överenskommit om att låta inom justitiedepartementet verkställa en utredning av denna fråga. Övervakningstiden för villkorligt dömda, vilka utgör huvudparten av konsulenternas klientel, omfattar i regel tre år. Många, däribland skyddskonsulenter, anser att denna tid är onödigt lång för flertalet övervakade och att den med fördel även ur behandlingssynpunkt skulle kunna avkortas betydligt i åtskilliga fall. Likaså göres gällande att man vid ådömande av villkorlig dom skulle, i betydligt större utsträckning än som nu sker, kunna utan olägenhet underlåta att förordna om övervakning. Därest sådana vägar beträddes, skulle skyddskonsulenternas arbetsbörda kunna minskas. De nu berörda frågorna är enligt min mening värda beaktande, men jag är icke beredd att taga ställning till dem utan närmare undersökning. De torde emellertid komma att upptagas till behandling av strafflagberedningen.

På grund av vad sålunda anförts är departementschefen icke nu beredd att tillstyrka en så omfattande utökning av skyddskonsulentorganisationen som fångvårdsstyrelsen föreslagit. Det anses ej föreligga tillräckliga förutsättningar att för närvarande framlägga en slutgiltig plan för denna organisation. I stället anses nu böra tagas en ny etapp i den fortgående utbyggnaden. Icke minst av organisatoriska skäl anses det i rådande läge lämpligast att låta den nu aktuella utökningen huvudsakligen ske i form av nya assistenttjänster, icke genom uppdelning av ett större antal konsulentdistrikt. Särskilda förhållanden anses emellertid föreligga i första distriktet, som omfattar Stockholms stad, och i tolfte och trettonde distrikten, omfattande Västernorrlands och Jämtlands län resp. Västerbottens och Norrbottens län. Antalet vårdfall i första distriktet är ojämförligt mycket större än i övriga distrikt. Därför anses det påkallat att uppdelna detta distrikt genom att inrätta en ny konsulenttjänst. Vad beträffar ettvar av de båda nordligaste distrikten är en uppdelning i praktiken redan genomförd, så till vida att assistenten i distriktet inom eget verksamhetsområde självständigt fullgör på konsulent ankommande göromål. Detta förhållande anses böra regleras genom en motsvarande ändring av distriktsindelningen. I enlighet med det anförda föreslås antalet konsulenter ökat med tre. I övrigt anses den nu aktuella förstärkningen av organisationen böra ske genom att konsulenterna i de mest arbetstyngda distrikten vid sin sida får assistenter. Det föreslås att i den närmaste utvidgningsetappen fem nya sådana tjänster inrättas. Fördelningen på olika distrikt av dessa och de båda från nuvarande tolfte och trettonde distrikten frigjorda assistenttjänsterna förutsättes få ske enligt Kungl.

Maj:ts närmare bestämmande. De nya konsulenterna och assistenterna föreslås få anställning som extra ordinarie tjänstemän. Till vikarier och ytterligare skrivhjälp anses böra beräknas 35 200 kronor resp. 15 000 kronor. Frågan om ändrad lönegradsplacering för konsulent- och assistentbefattningarna torde komma att upptagas till prövning av 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Vad beträffar förslaget om ändrad anställningsform för de arvodessavlönade assistenterna tillstyrkes, att tre av dessa nu överföres på extra ordinarie stat. Det till skyddskonsulenten i femte distriktet (Gotlands län) utgående årsarvodet, som från och med innevarande budgetår höjts från 1 500 kronor till 1 700 kronor, föreslås uppräknat till 1 800 kronor.

I enlighet med det anförda skulle anslaget uppräknas med 109 400 kronor för 3 skyddskonsulenter och 5 skyddsassistenter, med 50 200 kronor för vikarier och skrivhjälp och med 100 kronor för höjning av gotlandskonsulentens arvode. Den automatiska utgiftsökningen på grund av den allmänna lönehöjningen, löneklassuppflyttningar m. m. kan beräknas till 58 700 kronor. Anslaget skulle alltså höjas med 218 400 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Söderquist m. fl.* (I: 106) och den andra inom andra kammaren av herr *Rylander m. fl.* (II: 163), har, i vad avser förevarande anslag, hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1953/54 höja det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar med 115 200 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 163.

*Utskottet.* Den i propositionen lämnade redogörelsen för läget inom skyddsverksamheten under hösten 1952 visar, att övervakning och tillsyn icke i tillfredsställande omfattning besörjes av personer, som inte äro anställda inom socialvården. Av statsrådsprotokollet framgår vidare, att den 1 juli 1952 4 240 personer eller  $\frac{2}{3}$  av klientelet fanns i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Departementschefen framhåller, att tillräckliga förutsättningar ej föreligger att nu framlägga en slutgiltig plan för skyddskonsulentorganisationen, detta bl. a. för att vissa frågor, syftande till en rationalisering av organisationens hjälpverksamhet, först skall kunna utredas. I stället betecknas departementschefens förslag, som omfattar tre nya konsulenttjänster och fem nya assistenttjänster, såsom en ytterligare etapp i den alltfört pågående utbyggnaden av denna verksamhet. I motionerna I: 106 och II: 163 föreslås inrättande härutöver av tre konsulenttjänster och fem assistenttjänster.

Utskottet — som tidigare i skilda sammanhang understrukit att kriminalvården i frihet icke kan bedrivas med utsikter till framgång utan en effektiv skyddskonsulentorganisation — finner med hänsyn till de bebådade utredningarna departementschefens förslag lämpligt avvägt. Vid sin tillstyrkan av detta förslag förutsätter utskottet, att den ökade kapaciteten såvitt möjligt i första hand inriktas på anskaffande av lämpliga frivilliga överva-

kare och tillsynsmän samt på rådgivning. Utskottet finner vidare angeläget, att de av departementschefen åsyftade utredningarna bedrivs med skyndsamt, så att en ytterligare effektivisering av organisationen snarast kan komma till stånd. Då det av fångvårdsstyrelsens utredningar framgår, att den procentuellt sett övervägande delen av villkorligt dömda och villkorligt frigivna förekommer i storstäderna, kan det ifrågasättas om dessa städer ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt problemen om omhändertagande av denna klientel. Av det sagda framgår, att utskottet icke kan tillstyrka förslagen i motionerna I: 106 och II: 163 om utbyggnad redan nu av organisationen i vidare mån än departementschefen föreslagit.

Under återopande av det anförda får utskottet, med tillstyrkande jämväl i övrigt av Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 106 och II: 163, i vad de avser förevarande anslag,

a) fastställa följande avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1953/54:

*Avlöningsstat.*

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t .....	1 800
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal .....	438 700
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i> .....	167 900

Summa kronor 608 400;

b) till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 608 400 kronor.

38:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 74 och 75) föreslagit riksdagen att till Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 156 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 94 500 kronor.

Den föreslagna utvidgningen av skyddskonsulentorganisationen påkallar en höjning av samtliga poster under omkostnadsstaten. Beträffande posterna till reseersättningar och expenser måste hänsyn dessutom tagas till inträffade prisstegringar m. m. Medelsanvisningen till sjukvård m. m. anses sålunda böra höjas med 200 kronor. Det föreslås vidare, att posten till reseersättningar uppräknas med 22 000 kronor. Vad angår posten till expenser förordas en höjning med 40 000 kronor, varav 14 000 avser kostnader för engångsanskaffning av inventarier m. m.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Söderquist m. fl.* (I: 106) och den andra inom andra kammaren av herr *Rylander m. fl.* (II: 163), har, i vad avser förevarande anslag, hemställts, att

riksdagen måtte för budgetåret 1953/54 höja det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader med 26 400 kronor.

Beträffade de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 163.

*Utskottet.* Kungl. Maj:ts förslag har icke givit utskottet anledning till erinran.

Av vad utskottet under nästföregående punkt anfört rörande motionerna I: 106 och II: 163 följer, att utskottet icke kan tillstyrka motionerna såvitt nu är i fråga.

Under återopande härav hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 106 och II: 163, i vad de avser förevarande anslag, till *Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 156 700 kronor.

39:o) **Övervakning av villkorligt dömda.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 46, s. 75 och 76), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, får utskottet, som avser att i annat sammanhang behandla motionen II: 325, hemställa,

att riksdagen må till *Övervakning av villkorligt dömda* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

40:o) **Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 47, s. 76), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

41:o) **Kurser för övervakare, tillsynsmän och förundersökare.** Kungl. Maj:t har (punkt 48, s. 76 och 77) föreslagit riksdagen att till Kurser för övervakare, tillsynsmän och förundersökare för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

Anslag för ifrågavarande ändamål finnes ej uppfört i gällande riksstat.

I skilda sammanhang har betonats angelägenheten av att erhålla goda frivilliga arbetskrafter inom skyddsarbetet. Ofta nog är det enligt departementschefen önskvärt, att de för sådan verksamhet intresserade erhåller vissa informationer och anvisningar, varigenom man kan stimulera deras håg för arbetet och vinna ökade insatser från deras sida. Det är därför ett samhälleligt intresse, att kurser av avsett slag anordnas för dem, som arbe-

tar eller kan antagas vara villiga att arbeta inom den frivilliga skyddsverksamheten. Med hänsyn till det nära sambandet mellan hithörande uppgifter och förundersökningsverksamheten anses kurserna böra stå öppna även för förundersökare.

Det förutsättes få ankomma på fångvårdsstyrelsen att till Kungl. Maj:t inkomma med närmare förslag om huru kurserna skall anordnas och ledas. Därvid bör tillses att kurserna förläggas till sådana platser inom skilda delar av riket, där möjlighet finnes att samla ett större antal deltagare. Strävan bör vara att som kursdeltagare få icke blott dem som redan verkar inom det frivilliga skyddsarbetet utan även personer, som kan förmodas vara lämpliga såsom övervakare, tillsynsmän eller förundersökare och villiga att åtaga sig sådana uppdrag. Kursverksamheten anses i främsta rummet böra bestå i föreläsningar med åtföljande diskussioner. I den mån så lämpligen kan ske, anses i kursverksamheten även böra ingå besök på och demonstration av sådana anstalter och inrättningar, som det kan vara av värde för kursdeltagarna att äga närmare insikt om, exempelvis fångvårdsanstalter, ungdomsvårdsskolor och alkoholistanstalter.

Kostnaderna för den ifrågasatta kursverksamheten anses böra bestridas från särskilt anslag å riksstaten. Från anslaget skall täckas föreläsarnas arvoden och resor, lokalhyra, annonskostnader och skrivmateriel m. m. Medelsbehovet beräknas till 10 000 kronor. Det förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare bestämmelser om anslagets disposition.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,  
att riksdagen må till *Kurser för övervakare, tillsynsmän  
och förundersökare* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

42:o) **Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, s. 78—80) föreslagit riksdagen att till Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 250 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 190 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har framhållit, att utrustningen för de från fångvårdsanstalterna frigivna och utskrivna måste avsevärt förbättras. Minst 70 procent av fångvårdens klientel behöver vid frigivningen utrustas med arbetskläder i form av blåställ, strumpor, arbetsskor m. m. Styrelsen anser, att kostnaderna för arbetskläder bör, i likhet med vad som är fallet vid flertalet anstalter utom fångvården, bestridas av medel, som anvisas till utrustning vid avgång från anstalten, och icke såsom nu sker av det särskilda anslaget till understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. På grund härav har styrelsen i annat sammanhang hemställt, att posten å fångvårdsanstalternas omkostnadsstat till omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna

mätte höjas med — förutom 333 000 kronor för de intagnas utrustning i allmänhet och 68 000 kronor för resekostnader — 160 000 kronor för arbetskläder. Vid bifall härtill anser styrelsen förevarande understödsanslag böra för nästa budgetår upptagas med oförändrat belopp, 190 000 kronor.

Departementschefen framhåller att fångvårdsklientelet, även ungdomsfängelseleverna, står i en avsevärt sämre ställning i fråga om förmåner vid utskrivningen än de som varit intagna på ungdomsvårdsskola. Även med den höjning av anslaget till understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl., som beslöts av föregående års riksdag, medger resurserna blott en mycket begränsad hjälpverksamhet. Detta gäller bland annat i fråga om utrustning med arbetskläder. För den brottsliges inlemmande på nytt i samhället är det emellertid ofta av avgörande betydelse att man, särskilt under den kritiska tid, som följer närmast efter frigivningen eller den villkorliga domen, kan på ett effektivt sätt bistå honom ej blott genom personlig vägledning utan även ekonomiskt. Det framstår därför såsom synnerligen angeläget att ytterligare medel anvisas för ifrågavarande ändamål. Då denna hjälpverksamhet, även i vad avser tilldelandet av arbetskläder, lämpligen anses böra bedrivas i den för kriminalvård i frihet gällande ordningen och således ej bör belasta fångvårdsanstaltens omkostnadsanslag, förordas en uppräknig av nu förevarande anslag. För närvarande kan departementschefen emellertid icke tillstyrka, att anslaget höjes med mer än 60 000 kronor. Det förutsättes, att behovet av understöd skall, liksom hittills, noggrant prövas i varje särskilt fall.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Sunne m. fl.* (I:107) och den andra inom andra kammaren av herrar *Swedberg* och *Rylander* (II:171), har hemställts, att riksdagen måtte för budgetåret 1953/54, utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit, höja anslaget till Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. med 100 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I:107.

*Utskottet.* Förevarande anslag höjdes i föl med 50 000 kronor och föreslås nu uppräknat med ytterligare 60 000 kronor. Även om utskottet av vad som nu anförts av departementschefen samt i motionerna I:107 och II:171 fått den uppfattningen att en ytterligare medelsanvisning för ifrågavarande ändamål är behjärtansvärd, kan utskottet med hänsyn till det statsfinansiella läget icke tillstyrka den i motionerna påyrkade ökade medelsanvisningen.

Under åberopande av det anförda får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I:107 och II:171 till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 250 000 kronor.

43:o) **Bidrag till svenska skyddsförbundet.** Kungl. Maj:t har (punkt 50, s. 80 och 81) föreslagit riksdagen att till Bidrag till svenska skyddsförbundet för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 165 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 150 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 25 000 kronor. Styrelsen understryker härvid vikten av att skyddsföreningarna erhåller tillräckligt ekonomiskt understöd från staten för att kunna effektivt bedriva sin till följd av kriminalklienteletets starka ansvällning väsentligt ökade verksamhet. Detta gäller främst skyddsvärnen i Stockholm och Göteborg men jämväl ett flertal andra skyddsföreningar. Vad som i hög grad försatt föreningarna i ekonomiska svårigheter är lönerörelserna. Om föreningarna skall erhålla kompetenta krafter för arbetet, måste dessa enligt styrelsen avlönas enligt de grunder som tillämpas inom kriminalvård och socialvård i övrigt.

Departementschefen anser en uppräknig av anslaget motiverad och föreslår, att anslaget höjes med 15 000 kronor.

*Utskottet.* Med hänvisning till vad utskottet under punkt 37 i detta utlåtande anfört och då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Bidrag till svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 165 000 kronor.

## Diverse.

44:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 51—53, s. 82) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1953/54 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* 1 142 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 855 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* 46 700 kronor.

45:o) **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 83 och 84) föreslagit riksdagen att till Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Ifrågavarande bidragsverksamhet handhaves av en särskild nämnd, kallad nämnden för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer. Med hänsyn till befintlig reservation å anslaget vid utgången av budgetåret 1950/51, 136 354 kronor, uppfördes anslaget för innevarande budgetår endast med ett formellt belopp av 100 kronor. Vid senaste budgetårsskifte uppgick reservationen till 74 290 kronor. Anslaget anses böra uppföras med 30 000 kronor.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

46:o) **Bidrag till utgivande av lagsamling.** Kungl. Maj:t har (punkt 55, s. 84) föreslagit riksdagen att till Bidrag till utgivande av lagsamling för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 125 000 kronor.

I föregående statsverkspropositioner har efter hand redovisats dittills utkomna delar av lagsamlingen. Under det sistförflutna året har följande delar utgivits, nämligen Försäkringsväsen, Lantbruket, Fastighetsrätt, Allmänna läroverk m. m. och Kyrkorätt. I enlighet med vad riksdagen förutsatt har verkställt en undersökning, som resulterat i att utgivningstiden för vissa delar uppskjutits i avbidan på väntade större författningsändringar. Beträffande några delar har utgivningen uppskjutits på obestämd tid. En mera väsentlig rubbning av utgivningsplanen anses emellertid icke möjlig utan stora kostnader för statsverket. Med hänsyn till antalet under arbete varande delar av verket anses anslaget icke kunna nedsättas för nästa budgetår. Anslaget föreslås därför uppfört med oförändrat belopp.

*Utskottet* har uppmärksammat, att delen Kommunallagarna av lagsamlingen utgivits år 1950 samt att nämnden för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer under budgetåret 1951/52 beviljat bidrag från det under nästföregående punkt avsedda anslaget för en andra upplaga av en kommentar till kommunallagarna. Detta synes utskottet med hänsyn till att 1946 års kommunallagskommittés förslag till kommunallag m. m. är föremål för Kungl. Maj:ts prövning mindre tillfredsställande.

När förslaget om bidrag till utgivande av en lagsamling år 1949 först förelades riksdagen, uppskattades de totala kostnaderna för statsverket, mycket ungefärligt, till mellan 400 000 och 500 000 kronor. Trots att av de omkring 30 delar, till vilka statsbidrag avsågs utgå, hittills utkommit endast omkring hälften, har den sammanlagda medelsanvisningen redan överstigit sistnämnda belopp.

Med hänsyn både till att kommenterade upplagor av lagar i regel torde vara av större värde för köparna än den lagtext, lagsamlingen innehåller,

och till de avsevärt stegrade kostnaderna för detta verk är det enligt utskottets mening önskvärt, att en fullständig kostnadsberäkning utföres innan ytterligare anslag för ändamålet begäres. Vid en sådan definitiv kostnadsberäkning är det, särskilt i nuvarande läge, angeläget att alla förenklingar och avgränsningar beaktas, som till kostnadernas nedbringande befinnes möjliga. Utgivandet av sådana delar, som berör områden där stora författningsändringar är att vänta, bör inställas eller i varje fall tills vidare uppskjutas. Nya avtal, som binder anslaget för framtiden, bör ej ingås.

Trots att utskottet, såsom framgår av det anförda, icke varit främmande för tanken att förorda en minskad medelsanvisning, har utskottet med hänsyn till departementschefens uttalande att anslaget icke kan nedsättas för nästa budgetår icke velat motsätta sig Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av lagsamling* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

47:o) **Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 56, s. 84—86) föreslagit riksdagen att till Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk m. m. för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 8 500 kronor.

Vid den senaste Haagkonferensen, som ägde rum i oktober 1951, antog konferensen ett stadgeförslag, innebärande att ett permanent sekretariat skulle inrättas med säte i Haag. Sekretariatet skulle bestå av en generalsekreterare och två sekreterare, tillhörande olika nationer men utnämnda av holländska regeringen. Sekretariatet skulle under den alltfjämt bestående statskommissionens ledning få i uppdrag att förbereda och organisera blivande Haagkonferenser, vilka i fortsättningen i princip skulle hållas med tre års mellanrum. Stadgeförslaget skulle underställas vederbörande regeringars godkännande och träda i kraft när det biträtts av majoriteten bland de vid 1951 års konferens representerade staterna. Dessa var till antalet sexton. Hittills har stadgeförslaget godkänts av sju stater, nämligen Belgien, Italien, Japan, Luxemburg, Nederländerna, Portugal och Österrike. Stadgan träder emellertid icke i kraft, förrän ytterligare minst två stater biträtt densamma. Det är anledning förmoda, att så kommer att ske före utgången av budgetåret 1953/54.

Kostnaderna för sekretariatet kan ännu ej med säkerhet bedömas. Enligt en preliminär beräkning skulle de dock kunna väntas uppgå till 100 000 å 150 000 floriner per år. Med hänsyn till att Sverige varit representerat vid alla Haagkonferenserna, anses det i och för sig naturligt och lämpligt, att Sverige biträder stadgeförslaget. En förutsättning härför anses dock böra vara, att flertalet nordiska stater samt åtminstone ytterligare någon av de

vid senaste Haagkonferensen representerade stormakterna gör detta. Kungl. Maj:t anses därför böra bemyndigas att vid lämpligt tillfälle tillkännage Sveriges anslutning till stadgeförslaget, och medel anses böra stå till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av de kostnader som kan föranledas härav. Det årliga bidragsbeloppet anses dock för Sveriges del icke böra överstiga 10 000 floriner, vilket efter nu gällande kurs motsvarar omkring 13 700 kronor. Med hänsyn till den ovisshet som råder i fråga om inträdandet av förpliktelser för Sverige enligt berörda stadga anses särskilda bidragsmedel icke nu böra anvisas å riksstaten. I stället föreslås Kungl. Maj:t skola bemyndigas att anlita nu förevarande förslagsanslag för bestridande av den kostnad som i enlighet med det anförda kan uppkomma under nästa budgetår. Till frågan om en reglering av sådana kostnader under följande budgetår återkommer departementschefen senare. Med hänsyn till det anförda har anslaget rubrik något jämkats.

*Utskottet* tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk m. m.* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 8 500 kronor.

48:o) **Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten. Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab. Bidrag till Tidsskrift för kriminalvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 57—59, s. 86), vilka innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1953/54 anvisa

a) till *Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten* ett förslagsanslag av 3 000 kronor;

b) till *Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* ett anslag av 3 000 kronor;

c) till *Bidrag till Tidsskrift för kriminalvård* ett anslag av 1 000 kronor.

49:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har (punkt 60, s. 86 och 87) föreslagit riksdagen att till Kommittéer och utredningar genom sakkunniga för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 635 000 kronor.

Detta anslag har under de senaste budgetåren visat sig alltför knappt beräknat. För budgetåret 1951/52 beviljade riksdagen på tilläggsstat 200 000 kronor utöver tidigare anvisade 550 000 kronor. Även för innevarande budgetår anses ofrånkomligt att begära en betydande förstärkning av anslaget. De utredningar, som ingångsatts under innevarande budgetår, behandlar problem, som länge väntat på sin lösning. Departementschefen erinrar om ut-

redningarna rörande dels revision av lagstiftningen om ersättning för skada till följd av bruk av motorfordon, dels ock stats och kommuns skadeståndsansvar, vilka båda bedrivs i samarbete med övriga nordiska länder. Flera större, under tidigare budgetår påbörjade utredningar rörande exempelvis revision av fastighetsbildningslagstiftningen och reformer på strafflagsstiftningens område kommer att fortsätta sin verksamhet under nästa budgetår. På fångvårdens område har i enlighet med den av riksdagen godkända s. k. långtidsplaneringen igångsatts en utredning angående det abnorma klienteletets behandlingsfrågor, vilken skall efterföljas av en motsvarande översyn beträffande vården av det ordinära fångvårdsklientelet. Vidare har riksdagen begärt utredning av åtskilliga spörsmål, som tills vidare måste anstå i huvudsak på grund av brist på medel. Trots att några kommittéer kommer att ha avslutat sin verksamhet vid utgången av innevarande budgetår anses alltså en betydande höjning av det nuvarande anslaget starkt påkallad. Medelsbehovet, som påverkas även av den under fjolåret genomförda allmänna lönehöjningen m. m., anses kunna uppskattas till 900 000 kronor.

*Utskottet.* Ehuru kostnadsutvecklingen under detta anslag synes utskottet oroande, vill utskottet med hänsyn till vad departementschefen anfört icke motsätta sig Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 900 000 kronor.

50:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 87 och 88), vilket innebär en ökning av anslaget med 15 000 kronor med hänsyn bl. a. till att något särskilt anslag till resestipendier åt domare m. fl. icke äskas för nästa budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1953/54 anvisa ett reservationsanslag av 55 000 kronor.

51:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 62, s. 88), vilket innebär en minskning av anslaget med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1953/54 anvisa ett förslagsanslag av 10 000 kronor.

52:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 34: Fångvårdsanstalterna: Avlöningar;

punkten 35: Fångvårdsanstalterna: Omkostnader;

punkten 36: Fångvårdsanstalterna: Maskin-och verktygsutrustning m. m.;  
 punkten 37: Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för anstalten Rox-  
 tuna;

punkten 38: Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier;

punkten 39: Fångvårdsanstalterna: Anskaffning, montering och trans-  
 port av baracker m. m.;

punkten 40: Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra  
 fångvården, m. m.;

vilket utskottet härmed får för riksdagen  
 anmäla.

Stockholm den 20 februari 1953.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit  
 från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar  
 Anderson, fröken Andersson, herrar Leander, Sundelin, Bergh, Ragnar Pers-  
 son, Bergman, Lodenius, Erik Svedberg, Boman och Bengtsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Ward, Mårtensson i Uddevalla, Rubbe-  
 stad Lindholm, fröken Elmén, herrar Åkerström, Petterson i Degerfors, On-  
 sjö, Thapper, Birke, Gustafsson i Skellefteå, fru Ericsson i Luleå, fröken  
 Vinge och fröken Ager.

### Reservation

vid *punkten 16* (Hovrätterna: Avlöningar) av fröken *Andersson* och herr  
*Bergh*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka det i motionerna I: 105 och  
 II: 160 gjorda yrkandet samt att därför

*dels* andra och tredje styckena i utskottets yttrande på s. 10 bort ha föl-  
 jande lydelse:

»Vad utskottet ovan anfört utgör dock icke något skäl för att icke bifalla  
 yrkandet i motionerna I: 105 och II: 160 att den extra ledamotsbefattningen  
 i hovrätten för Nedre Norrland må besättas med i personalförteckningen  
 uppförd e. o. assessor. Såsom i motionerna framhålles medför nämligen  
 den begärda tjänsteförändringen icke någon ytterligare löneutgift för stats-  
 verket. Tjänsteförändringen medför däremot organisatoriska och arbetstek-  
 niska fördelar, varjämte den får anses påkallad ur rekryteringssynpunkt.  
 På grund härav finner sig utskottet böra tillstyrka ifrågavarande motions-  
 yrkande.

Utskottet tillstyrker i övrigt Kungl. Maj:ts förslag.»  
*dels ock* utskottets hemställan i nedan angivna delar bort ha följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 105 och II: 160

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i hovrätternas personalförteckning vidtaga de ändringar, som angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 2 januari 1953 samt av utskottet;»